

den, at Staten har Tilsyn med, hvorledes det bliver udøvet, og udøver Staten ikke denne Control, bliver det Vilkaarlighed istedetfor Frihed. Forslagsstilleren har rigtignok sagt, at han slet ikke havde tænkt at gaae den kristelige Lære for nær med sit Forslag; det kan gerne være, at dette har været hans Mening, men jeg troer ikke, at han har udtrykt den heldig, thi jeg kan ikke see Noget i Lovforslaget, som hindrer Skolelæreren i at undervise uchristeligt. Kommer man først ind paa den Bei, saa er det Næste, at man consequent kommer til at give de af Staten ansatte Præster Lærefrihed, men hvortil det vilde føre, behøver jeg vist ikke nærmere at udvikle. Jeg kan derfor ikke Andet end ganske tiltræde den Anmodning til Forslagsstilleren, som blev fremsat af den sidste ærede Taler, om han dog ikke skulde finde sig foranlediget til at tage dette Forslag tilbage.

Tfsherning: Jeg troer, at man har bragt den hele Sag ind paa et vrangt Gebeet ved at stille dette Lovforslag ligeoverfor Grundloven; jeg troer ikke, det i mindste Maade staaer i Strid med Grundloven, men jeg troer, det staaer i Strid med de allerimpleste funde Principer for Tjenerpligt og Hæderet. Skolelæreren er en offentlig Tjener, han er ikke tvungen ind i sin Stilling, han er kommen der frivilligt, han har vidst, under hvilke Vilkaar han har stillet sig, og det Vilkaar, hvorunder alle de, der for Diebliffet ere Skolelærere, have stillet sig, er, at de skulle undervise paa en vis Maade og efter visse Skolebøger. Man kan komme til at kuldkaste Bestemmelsen om disse Skolebøger, man kan lægge det i Andres Hænder at bestemme, hvilke Skolebøger der skulle bruges, man kan navnlig, efter den ærede Forslagsstillers egen Henpegning, lægge det i Forældrenes Hænder, som her ere Communen, thi Forældrene have ikke ligeoverfor Skolevæsenet andet Udtryk for deres Villie end Communen, men man kan ikke lægge det hos Lærerne. Naar en Lærer opstaaer sin Boutik og siger: Jeg holder Skole for Penge, saa kan der være Spørgsmaal om Lærefrihed, saa kan der være Spørgsmaal om at vælge, hvilke Underviisningsmidler han vil bruge. Naar det kunde tænkes, at Staten

engang sluttede Contract med en Skolelærer om at bibringe Børnene en vis Grad af Underviisning i en vis Tid, saa kunde det frit overlades Skolelæreren, hvilke Midler han vilde bruge, naar han ikke brugte umenneskelige Midler for at kunne fuldbyrde sin Contract, men naar Staten ansætter Skolelærerne saa at sige paa Tro og Love og betaler dem derfor igjennem Communerne, saa maa det være Statens Ret, enten gjennem sine Embedsmænd eller, hvad der efter min Mening er naturligere, gjennem Communerne, at haandhave det Forhold, at den, der har paataget sig at være Bestillingsmand, udfører sin Bestilling efter det Paalæg, der er givet ham derom. Derfor det Princip, som ligger paa Bunden af dette Lovforslag, fik mere Indpas, end det har her i Landet — thi det har allerede for meget —, saa var hele Embedsvælden i Oprør mod sine Foresatte; det er Embedsvældens Frihedsstand mod sine Foresatte, som ligger paa Bunden af dette Lovforslag, og det er vrangt, det skulle vi ikke nogenstunde give vor Understøttelse, thi vort hele constitutionelle Liv berøder paa, at vi kunne beseire den Stilling af Embedsvælden. Det er et vigtigt og falsk Grundlag, som her søges at gøres gjældende, og det udgaaer efter min Overbeviisning fra grundfalske Anskuelser. Da jeg gav min Stemme til dette Lovforslags Fremme, vidste jeg, hvad jeg gjorde, og jeg gjorde det, fordi det var mig hjært, at den Sag engang alvorlig kom til Dmtale. Det er en falsk Anskuelse, som efterhaanden har gjort sig gjældende, ifølge hvilken Lærerstanden og Præstestanden stilles op som Andet end simple Embedsmænd i Staten. Hver gør sin Gjerning efter Statens Villie, og Statens Villie udtaler sig i de Bestemmelser, som angive, paa hvilke Midler og efter hvilke Regler der skal læres i de Skoler, hvor der undervises for offentlig Regning. Naar de Bøger, som hidtil have været brugte, og om hvis Bestaafenhed jeg ikke her skal udtale mig, thi Stedet er ikke dertil, findes maadelige, uskiftede og ubrugelige, saa bliv ved at forfølge den Sag med alle de Midler, som staae til Petitionsrettens Tjeneste, og vi skulle nok fremtvinge bedre Lærebøger, men lad os ikke søge at skaffe Tusinder af Lærebøger og Tusinder af Udgifter derfor. Det er